

Список використаних джерел

1. Корпоративная культура и управление изменениями: Пер. С англ.-2-е изд. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 192 с.
2. Гелегер Р. Душа организации/ Пер. с англ. – М.: Изд-во «Добрая книга», 2006. – 352 с.
3. Управління людськими ресурсами: філософські засади. Навчальний посібник під ред. д.ф.н., проф. В.Г. Воронкової. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 576 с.
4. Социокультурные основы управления бизнес-организацией: Учеб. Пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности «Менеджмент организации»/Ю.Д. Красовский. – М.: ЮИНИТИ-ДАНА, 2007. – 391 с.
5. Оленев Н.И. Проблемы и перспективы развития системы рейтингов для реальной экономики. Банковские и финансовые технологи: тр. Конф. «Банки и финансовые технологии»/ под. ред. В.И. Тарасова, В.С. Захарова, О.И. Лаврушина. – М.: Международный центр банковских и финансовых технологий, 2010. – С. 54-68.

УДК 330.341:332.12

СУНДУК А.М.,
ДУ «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України», с.н.с., к.е.н.

СОЦІАЛЬНА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ ВПЛИВУ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ

Анотація. В статті розглядаються актуальні питання розвитку соціальної системи держави і регіонів в контексті впливу процесів глобального походження. Визначено основні параметри впливу, його змістовні і статистичні характеристики. Пропонуються вектори поліпшення ситуації у сфері контролю держави за реалізацією потенціалу екзогенних впливів.

Ключові слова: держава, регіон, екзогенний вплив, потенціал, показник.

Аннотация. В статье рассматриваются актуальные вопросы развития социальной системы государства и регионов в контексте влияния процессов глобального происхождения. Определены основные параметры влияния, его смысловые и статистические характеристики. Предлагаются векторы улучшения ситуации в сфере контроля государства за реализацией потенциала экзогенные влияния.

Ключевые слова: государство, регион, экзогенное влияние, потенциал, показатель.

Annotation. In article pressing questions of development of social system of the state and regions in a context influence of processes of a global origin are considered. Influence key parameters, its semantic and statistical characteristics are defined. Vectors of improvement of a situation in sphere of control of the state behind potential realization external influences are offered.

Keywords: the state, region, external influence, potential, an indicator.

Постановка проблеми. На початку XXI століття розвиток соціальної системи України, поряд із внутрішніми факторами, значною мірою визначається і впливом факторів зовнішнього спрямування, що формуються у глобальному середовищі. Багато зовнішніх факторів, завдяки потужному потенціалу, можуть здійснити як позитивний, так і негативний вплив на соціальну систему держави і регіонів. Враховуючи вагомий рівень відкритості національної економіки, подібна ситуація може призвести до трансформації як системи в цілому, так і до зміни її окремих ознак.

Необхідно відзначити, що глобальні процеси здійснюють свій вплив на фінансову систему, економічну, однак, щодо соціальної ці впливи мають власні особливості. Вплив на соціальну сферу в багатьох випадках є більш важливим від попередніх, зважаючи на можливі наслідки. Якщо для фінансової та економічної систем наслідки впливів мали свій прояв, переважно, у бізнесовій площині, то соціальна, за своїм місцем і значенням, є більш пріоритетною для держави та її майбутнього. Вплив на населення, його структуру, соціальні процеси, гуманітарний розвиток – все це має пріоритетне значення. Якщо держава втратить контроль над цими процесами, то її майбутнє опиниться під загрозою. Зважаючи на таку ситуацію, важливою є розробка наукових методів, які дають змогу визначити основні характеристики впливу зовнішніх процесів на внутрішню соціальну систему.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Не зважаючи на існування значної кількості наукових праць і публікацій, які визначають особливості розвитку соціальної сфери з однієї сторони та, по-друге, функціонування глобального середовища, всі вони, переважно, не об'єднують ці два важливі наукові напрямки. Наприклад, дослідження Долгова С.П. [2] визначає особливості процесів глобалізації економіки, того часу як колективна робота Бандура С.І., Заяць Т.А., Куценко В.І., Доценка А.І. і Зініча В.Т. [7] – базові питання соціального розвитку держава в цілому. Хоча, протягом останнього часу з'являються дослідження, які є інтегральними за спрямуванням, так як визначають особливості взаємовідносин двох середовищ – внутрішнього і зовнішнього (наприклад, дослідження Гонти О.І. [1] або Маруняк С.О. [3]).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, в наведених працях досить мало уваги приділяється питанням визначення основних характеристик взаємодії внутрішньої соціальної системи із зовнішнім глобальним середовищем, які потребують свого розв'язання. Існуючі окремі підходи не формують цілісної картини розвитку взаємодій між внутрішнім і зовнішнім середовищем. У зв'язку з цим, важливим є формування теоретико-методологічних і прикладних засад до вивчення цих явищ і процесів.

Формулювання цілей статті. Відповідно до цього, основним завданням статті є формування методичних підходів до оцінки рівня взаємодії внутрішньої соціальної системи та зовнішнього глобального середовища із визначенням кількісних та якісних показників цих процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. На поточному етапі розвитку рівень прояву взаємодій між соціальною системою і зовнішніми процесами має власні внутрішні специфічні особливості, до числа яких можна віднести економічну алокативність, відносно низькі параметри розвитку, вагому залежність від векторів державної політики, нереалізованість багатьох сильних сторін і можливостей, включення окремих соціальних секторів до сфери впливу економічної і фінансової систем. Під впливом цих особливостей формуються відносини між внутрішнім і зовнішнім середовищем. Зважаючи на внутрішні передумови для реалізації потенціалу екзогенних впливів, з останніми пов'язано формування несприятливих моментів для розвитку соціальної системи, основними серед яких є наступні: вагома орієнтація значної кількості населення на освіту та працевлаштування за кордоном, вимивання інтелектуального потенціалу за межі держави, міграція значної кількості іноземців до України, надмірна орієнтація на іноземні стандарти, неефективність захисту соціальної системи від дії зовнішніх факторів.

З метою проведення індикативного аналізу і оцінки параметрів впливу зовнішніх процесів на ендогенну соціальну систему та її складові, інформаційна база даних формувалася на основі статистики державних органів влади. Тут і надалі використовувалися статистичні дані Державного комітету статистики України [8-11], Міністерства економіки України [4-6]. В окремих випадках було використано метод експертної оцінки.

Рівень глобалізованості соціальної системи визначався за допомогою коефіцієнту глобалізованості, зміст якого полягає в тому, що він характеризує рівень взаємодій між внутрішнім і зовнішнім середовищем, залученості внутрішнього середовища до зовнішніх сфер розвитку. Він дає уявлення про те, як акумулюються в межах держави та її територіального виміру різні зовнішні ефекти (ПП, експорт, імпорт тощо). Величина цього показника залежить від присутності в межах держави або регіону ПП, експортних або імпортних надходжень тощо. Значна присутність показників, відповідно, і формують аналогічну величину коефіцієнту. Діапазон можливих величин для коефіцієнту варіює в межах від 0 до 1. З наближенням до 1 величина прояву досліджуваного явища зростає, а рухом до 0, відповідно, зменшується.

Для визначення рівня глобалізованості соціальної системи України та її складових було використано наступні показники: кількість наявного населення; кількість прибулих; кількість прибулих на 1 тис. населення; кількість вибулих; кількість вибулих на 1 тис. населення; ПП у соціальну сферу (охорона здоров'я; комунальні та індивідуальні послуги, діяльність у сфері культури та спорту); користувачі мережі Інтернет; кількість готелів та місць для тимчасового проживання; кількість номерів в готелях та місцях для тимчасового проживання; кількість іноземних туристів, обслугованих туроператорами і турагентами України.

Як показали проведені розрахунки, протягом років оцінки коефіцієнт для держави визначався змінними тенденціями. В 2000 р. його величина становила 0,3028, 2005 – 0,3262, 2009 – 0,2277. В 2005 р. відносно 2000 величина показника зросла на 7,7%, що зумовлювалося стабільними процесами зростання, а в 2009 показник порівняно з 2005 зменшився на 30,2% як наслідок світових кризових процесів, які несприятливо вплинули на величину коефіцієнту. Це дає підставу говорити про певну чутливість зовнішніх процесів щодо пріоритетів розміщення ресурсів в межах територій інших держав та їх корегування глобальними явищами.

Найвищі коефіцієнти глобалізованості, подібно до решти систем, були характерні для територіальних одиниць з достатнім рівнем розвитку і наявністю вагомого ресурсного забезпечення, в межах якого можна здійснювати необхідну діяльність. Таким умовам задовольняють регіони групи найвищого рівня глобалізованості, яку формують м. Київ, Донецька, Одеська, Харківська області (табл. 1). Крім цих регіонів, до групи належить і АР Крим, соціальна система якої, яка наслідок дії ряду факторів, є привабливою для зовнішніх впливів. Регіони наступної групи за рівнем глобалізованості також мають високі значення, що дає підстави надати їм рису значної пріоритетності за спрямуванням екзогенних впливів.

Регіони з середніми, прийнятними і низькими величинами формують, відповідно, аналогічні групи за рівнем глобалізованості. Як наслідок реалізації ряду причин, вони не потрапили до складу груп найбільшого інтересу зовнішніх суб'єктів, а їх внутрішнє соціальне середовище на поточному етапі розвитку не є пріоритетним для інтенсивних обмінів.

Явища глобального корегуючого впливу, які характерні для соціального середовища, можуть призвести до вагомої відхиляючої активності відносно поточних показники його функціонування, яка може торкатися трансформації певних ознак у структурі населення, його трудового потенціалу, освітнього, міграційного. Дії, які реалізуються в межах соціальної системи, здебільшого, за своїм походженням, є "опосередковано мотивовані": населення, завдяки наявній мотивації, здійснює певні кроки назустріч ї, на основі своїх дій, допомагає зовнішнім впливам реалізувати власний потенціал. Таким чином, вплив, який реалізує закладене завдання, значною мірою на основі позитивного ставлення населення, може досягнути успіху. Подібна риса мала місце і відносно інших систем, однак, для соціальної визначається більш чітким проявом. Стадійність корегуючого впливу, подібно до решти систем, характерна і для соціальної. Склад показників для оцінки рівня глобального корегуючого впливу аналогічний до системи індикаторів глобалізованості.

Згідно проведених розрахунків, коефіцієнт корегуючого впливу для держави протягом років оцінки визначався сталими процесами зростання. В 2000 р. показник був на рівні 0,4380, 2005 – 0,4953, 2009 – 0,5654. В 2005 р. відносно 2000 величина показника зросла на 13,0%, а в 2009 до 2005 – на 14,1%, що є відображенням як перебігу процесів глобального рівня, так і особливостей їх впливу на внутрішній соціальний простір. Взаємодія цих двох складових і визначила рівень корегуючого впливу відносно соціальної системи держави. Не зважаючи на існуючі перешкоди, глобальне екзогенне середовище активно взаємодіє з ендегенним, що зумовлює формування вагомих впливів на внутрішню систему.

Таблиця 1

Групування регіонів України за рівнем глобалізованості соціальних систем

№ групи	Регіони	Параметри в межах групи			Відношення aver. групи до значення держави	Характеристика групи
		min.	max.	aver.		
I	<i>м. Київ, АР Крим, Донецька, Одеська, Харківська, Дніпропетровська, Львівська області</i>	0,2863	0,9188	0,6025	+0,3748	Група найвищого рівня глобалізованості, регіони якої визначаються найбільшою пріоритетністю за спрямуванням зовнішніх впливів і стабільно належать до сфери інтересів іноземних суб'єктів
II	<i>Луганська, Херсонська, Миколаївська, Запорізька області, м. Севастополь</i>	0,2045	0,2765	0,2405	+0,0128	Група високого рівня глобалізованості, регіони якої визначаються значною пріоритетністю за спрямуванням зовнішніх впливів і стабільно належать до сфери інтересів іноземних суб'єктів
III	<i>Чернігівська, Вінницька, Закарпатська області</i>	0,1218	0,1413	0,1315	-0,0962	Група середнього рівня глобалізованості, регіони якої визначаються вагомою пріоритетністю за спрямуванням зовнішніх впливів і переважно належать до сфери інтересів іноземних суб'єктів
IV	<i>Полтавська, Київська, Черкаська, Сумська, Волинська, Хмельницька, Рівненська області</i>	0,0843	0,1107	0,0975	-0,1302	Група прийнятного рівня глобалізованості, регіони якої визначаються задовільною пріоритетністю за спрямуванням зовнішніх впливів і можуть належати до сфери інтересів іноземних суб'єктів
V	<i>Житомирська, Івано-Франківська, Чернівецька, Тернопільська, Кіровоградська області</i>	0,0610	0,0828	0,0719	-0,1558	Група низького рівня глобалізованості, регіони якої визначаються найнижчою пріоритетністю за спрямуванням зовнішніх впливів і в основному не характеризуються суттєвою належністю до сфери інтересів іноземних суб'єктів

Найбільший корегуючий вплив був зафіксований в межах таких регіонів, як м. Київ, АР Крим, Одеська області та ін. (табл. 2). Значна кількість населення, наявність об'єктів соціальної інфраструктури, історико-культурна спадщина (туризм), технологічний прогрес, вагомий споживчий ринок – ці та інші переваги значною мірою приваблюють зовнішні процеси для реалізації власного потенціалу саме в межах цих регіонів. Деяко менші параметри характерні для регіонів групи високого рівня.

Середні, прийнятні та низькі величини зумовлюють включення регіонів до аналогічних груп за рівнем корегуючого впливу. Зовнішній вплив, потрапляючи в територіальні межі цих регіонів, має менші можливості для реалізації наявних інтересів та, на основі цього, відповідну зможу для дії відносно наявних показників розвитку. Це є наслідком того, що внутрішні особливості соціальної системи не визначаються вагомою відповідністю очікуванням зовнішніх суб'єктів.

Фактичні величини показників соціальної системи, у власній локалізації відносно граничних значень, відчують вплив процесів зовнішнього походження, особливості яких конкретизуються в межах наступних позицій.

По-перше, наявність таких рис, як нестабільність, територіальні диференціації, вплив кризових тенденцій та ін. (які були характерні для фінансової та економічної систем). Вони, отримавши розвиток в межах соціальної сфери, набули індивідуальних ознак і значень і певною мірою вплинули на локалізацію фактичних значень відносно порогових.

По-друге, наявність процесів поліпшення ситуації за окремими показниками. Не зважаючи на переважну локалізацію системи поза грошовими потоками та вплив кризових явищ, вона знайшла резерви для якісного поліпшення ситуації. Крім того, додатковим фактором, який сприяв цьому, є сталість величин, прийнятих в якості порогових. Зокрема, для показника “природний приріст населення відносно країн ЄС” гранична величина для Європи протягом років оцінки не зростала, що дало змогу українським показникам наблизитися до порогу.

По-третє, за окремими співвідношеннями, при визначенні ролі і значення екзогенної складової, крім потенціалу зовнішнього впливу, задіюється і внутрішній аспект. Це має прояв у тому, що, як наслідок впливу певних внутрішніх факторів, ендогенні суб’єкти сприяють розвитку потенціалу та дії зовнішніх процесів. Наприклад, для показника “відношення кількості вибулих до прибулих: міждержавна міграція” для 2005 і 2009 рр. спостерігається переважання прибулих над вибулими, що зумовлює формування показника на рівні, меншому від 1,0. Подібна ситуація є наслідком того, як внутрішні фактори сприяють розвитку зовнішніх.

Таблиця 2

Групування регіонів України за рівнем глобального корегуючого впливу відносно соціальних систем

№ групи	Регіони	Параметри в межах групи			Відношення aver. групи до значення держави	Характеристика групи
		min.	max.	aver.		
I	<i>м. Київ, АР Крим, Одеська, Дніпропетровська, Львівська, Харківська, Донецька області</i>	0,5771	0,9000	0,7386	+0,1732	Група найвищого рівня глобального корегуючого впливу, регіони якої визначаються найбільшими параметрами впливу зовнішніх процесів на внутрішню фінансову систему
II	<i>м. Севастополь, Херсонська, Миколаївська, Запорізька, Закарпатська, Волинська, Чернівецька, Чернігівська області</i>	0,3709	0,5501	0,4605	-0,1049	Група високого рівня глобального корегуючого впливу, регіони якої визначаються значними параметрами впливу зовнішніх процесів на внутрішню фінансову систему
III	<i>Рівненська, Вінницька, Полтавська, Луганська, Черкаська області</i>	0,2903	0,3670	0,3287	-0,2368	Група середнього рівня глобального корегуючого впливу, регіони якої визначаються вагомими параметрами впливу зовнішніх процесів на внутрішню фінансову систему
IV	<i>Київська, Івано-Франківська, Хмельницька, Кіровоградська області</i>	0,2357	0,2729	0,2543	-0,3111	Група прийнятного рівня глобального корегуючого впливу, регіони якої визначаються задовільними параметрами впливу зовнішніх процесів на внутрішню фінансову систему
V	<i>Сумська, Житомирська, Тернопільська області</i>	0,0857	0,1612	0,1235	-0,4420	Група низького рівня глобального корегуючого впливу, регіони якої визначаються найнижчими параметрами впливу зовнішніх процесів на внутрішню фінансову систему

По-четверте, вплив процесів екзогенного спрямування на внутрішню соціальну систему визначається двома основними напрямками – сприятливим і не сприятливим. Перший визначається спрямуванням фактич-

них значень до сфери порогових (природний приріст населення, середньомісячна заробітна плата, відношення кількості прибулих до постійного населення), а другий – відцентровим впливом, що несе з собою вагомі ризики і загрози розвитку соціальної системи держави та її складових. Хоча, необхідно зазначити, що в першому випадку вплив зовнішнього середовища переважно полягає у визначенні орієнтовних параметрів і величин розвитку певного сектору, а не в прямому впливі на соціальну систему держави та регіонів.

По-п'яте, говорячи про вплив кризових явищ, зазначимо, що вони, відносно фактичних величин системи, здійснюють дію “третинного рівня”: фінансова система \Rightarrow економічна \Rightarrow соціальна. Зважаючи на це, наслідки кризи не торкаються напряму сфери соціальної, але мають відображення у її функціонуванні.

Згідно проведеного аналізу, на загальнодержавному рівні існує суттєва невідповідність між фактичними значеннями і пороговими, яка обумовлюється як відносно низькими параметрами розвитку внутрішньої соціальної системи, так і високими пороговими значеннями, на які ця система орієнтується. Позитивом є відсутність надмірної кількості випадків критичної невідповідності фактичних значень до порогових (табл. 3). Для соціальної системи відносно фінансової кількості випадків критичної невідповідності менша на 47,0%. Сприятливою рисою є також відсутність на державному рівні випадків критичної невідповідності.

Показник природного приросту населення відносно країн ЄС за своїм значенням є одним з найбільш важливих, однак, його змістовне наповнення є найзагрозливішим серед решти індикаторів. Саме в його межах концентрується переважна більшість випадків критичних значень. Однак, наявна тенденція до поліпшення ситуації, про що свідчить висхідна динаміка розвитку значень показника.

Рівень заробітної плати в Україні відносно середнього показника по Європі визначався наявністю позитивної тенденції зростання і в 2009 р. майже досяг встановленого порогового значення. Однак, необхідно враховувати, що в якості порогового значення пропонується прийняти 50% від польського рівня, тому, як державі, так і регіонам необхідно зберегти наявні тенденції зростання та їх прискорити.

Для держави в цілому характерний менший рівень безробіття відносно країн ЄС. Навіть, не зважаючи на вплив кризових процесів, він не перевищив встановленого порогового значення. Однак, вплив інших факторів несприятливого походження (низька заробітна плата, незадовільні умови для робітників, низька соціальна підтримка та ін.) формує високі міграційні настрої у населення.

Таблиця 3

Оцінка співвідношення фактичних і порогових значень показників соціальної системи України та її регіонів*

Регіони	Природний приріст населення відносно країн ЄС	Середньомісячна заробітна плата відносно показника Польщі	Рівень безробіття відносно країн ЄС	Відношення кількості вибулих до прибулих: міждержав на міграція	Відношення кількості прибулих (міждержавна міграція) до постійного населення
1	2	3	4	5	6
Україна	**	**	*	**	*
АР Крим	**	**	*	**	*
Вінницька область	**	**	**	**	*
Волинська –“–	*	**	**	*	*
Дніпропетровська –“–	**	**	*	*	*
Донецька –“–	***	**	**	*	*
Житомирська –“–	**	**	**	*	*
Закарпатська –“–	*	**	**	**	*
Запорізька –“–	**	**	*	**	*
Івано-Франківська –“–	**	**	*	*	*
Київська –“–	**	**	*	**	*
Кіровоградська –“–	***	**	**	*	*
Луганська –“–	***	**	*	*	*
Львівська –“–	*	**	*	*	*
Миколаївська –“–	**	**	**	**	*
Одеська –“–	**	**	*	***	*
Полтавська –“–	***	**	**	*	*
Рівненська –“–	*	**	**	*	*
Сумська –“–	***	**	**	*	*
Тернопільська –“–	**	**	**	*	*
Харківська –“–	**	**	*	*	*

1	2	3	4	5	6
Херсонська –“–	**	**	**	*	*
Хмельницька –“–	**	**	**	**	*
Черкаська –“–	***	**	**	**	*
Чернівецька –“–	**	**	**	**	*
Чернігівська область	***	**	**	**	*
м. Київ	*	*	*	**	*
м. Севастополь	**	**	*	**	*

* типи відношень (* відповідність фактичних значень пороговим; ** невідповідність; *** критична невідповідність)

Зовнішні міграційні процеси визначаються переважанням прибулого населення над вибулим, що, однак, не позначається надмірно на загальній кількості населення. Не зважаючи на вагомий відтік населення за межі держави, він певною мірою компенсується зовнішніми мігрантами. Важливим завданням є дотримання граничних значень міграційних процесів, що, у випадку неврахування, може формувати напруження в суспільстві.

Для удосконалення державного реагування та управління зовнішніми впливами (в межах території України) необхідно вважається розробка принципів засад моніторингу взаємодій, основними серед яких є наступні: цілісність (система державного моніторингу повинна бути цілісною за своїм функціонуванням, що передбачає взаємодію та координацію всіх структур органів влади, які включені до її складу), конструктивність (наявність чіткої конструктивної схеми функціонування), функціональність (можливість існування в поточних складних умовах розвитку), адаптивність (здатність охоплювати всі поточні явища і процеси, які здійснюють вплив на державу та регіони), наявність необхідних інструментів для обліку і реагування (використовуються як внутрішні, так і зовнішні напрацювання) та ін.

Висновки. Як показало проведене дослідження, коефіцієнт глобалізованості протягом років оцінки мав змінну тенденцію, яка обумовлюється впливом глобальних процесів, того часу, як показник глобального корегуючого впливу визначався виключно процесами зростання, що дає підстави стверджувати про його вагомий рівень впливу відносно ендогенної системи держави. Оцінка співвідношень фактичних значень відносно порогових свідчить про суттєву невідповідність між фактичними значеннями і пороговими.

В територіальному вимірі найвищі значення глобалізованості та глобального корегуючого впливу характерні для регіонів з високим рівнем розвитку. Вагомий потенціал, який вони мають, виступає своєрідним підґрунтям для залучення зовнішніх впливів. Решта регіонів, які визначаються меншим потенціалом, характеризуються аналогічною пріоритетністю для глобальних впливів. Відносно співвідношень фактичних значень до порогових, то для соціальної системи характерна значна кількість невідповідностей.

Напрямами подальших досліджень є наступні: пошук додаткових методичних підходів до оцінки процесів взаємодії, розширення системи показників, формування підходів до побудови державної стратегії з врахуванням поточних характеристик.

Список використаних джерел

1. Гонта О.І. Формування політики транснаціоналізації економіки регіонів: теорія, методологія, практика / Олена Іванівна Гонта. – Луцька міська рада, 2008.
2. Долгов С.И. Глобализация экономики: новое слово или новое явление / Долгов С.И. – М.: “Изд-во “Экономика”, 1998. – 215 с.
3. Маруняк Є.О. Глобалізація та її вплив на розвиток регіонів України / Маруняк Є.О.; наук. ред. Руденко Л.Г. – К.: Реферат, 2007. – 224 с.
4. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів України за 2001 рік : [видання Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Державного НДІ інформатизації та моделювання економіки]. – 2002.
5. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів України за 2005 рік : [видання Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Державного НДІ інформатизації та моделювання економіки]. – 2006. – 153 с.
6. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів України за 2009 рік : [видання Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Державного НДІ інформатизації та моделювання економіки]. – 2010. – 159 с.
7. Соціальний розвиток України: сучасні трансформації та перспективи / . [Бандур С.І. Заяць Т. А., Кущенко В. І., Доценко А. І., Зінич В. Т.]; НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України / Богдан Михайлович Данилишин (ред.). – Черкаси : Брама-Україна, 2006. – 758с.
8. Статистичний щорічник України за 2000 рік / [за ред. О.Г. Осауленка]. – К.: Техніка, 2001. – 600 с.
9. Статистичний щорічник України за 2005 рік / [за ред. О.Г. Осауленка]. – К.: Видавництво “Консультант”, 2006. – 575 с.

10. Статистичний щорічник України за 2009 рік / [за ред. О.Г. Осауленка]. – К.: Видавництво “Консультант”, 2010. – 566 с.

11. Статистичний збірник “Регіони України” 2009 : в 2 ч. / [за ред. О.Г. Осауленка]. – К.: Державний комітет статистики України, 2010. – 1125 с.

УДК 334.726: 001.895

СЬОМИК В.А.,
Інститут світової економіки
і міжнародних відносин НАН України,
здобувач

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕКТОРУ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

***Анотація.** В статті розглядаються проблеми розвитку інформаційного простору України, зокрема в умовах формування інноваційної економіки. Наведено класифікацію інформаційних ресурсів, згідно різних критеріїв до їх визначення.*

Ключові слова: інформаційний ресурс, інформація, інновація, електронний ресурс, дистанційні технології, інформатизація.

***Аннотация.** В статье рассматриваются проблемы развития информационного пространства Украины, в частности в условиях формирования инновационной экономики. Приведена классификация информационных ресурсов, которая соответствует разным критериям к их определению.*

Ключевые слова: информационный ресурс, информация, инновация, электронный ресурс, дистанционные технологии, информатизация.

***Annotation.** The problems of development informative space of Ukraine are examined in the article, in particular in the conditions forming of innovative economy. Classification of informative resources is resulted, in obedience to different criteria to their determination.*

Keywords: informative resource, information, innovation, electronic resource, controlled from distance technologies, informatization.

Постановка проблеми. В сучасних економічних умовах, незалежні, самостійні виробники товарів і послуг, а також усі ті, хто забезпечує безперервність циклу "наука - техніка - виробництво - збут - споживання" не можуть успішно діяти на ринку, не маючи інформації. Негативним фактором в процесі реального впровадження інновацій виступає відсутність інформації, як з боку розробників, так і з боку потенціальних інвесторів. Ринку інновацій передбачає попит, що визначається підприємствами, здатними впровадити перспективні технології у виробництво та інвестувати у високо ризиковані проекти, та пропозицію на науково-технічні розробки, яку формують науково-дослідні інститути і окремі команди винахідників, що займаються розробкою нових технологій. Обов'язковою умовою ефективного функціонування такого ринку є вільний доступ до інформації як з боку покупців, так і з боку продавців.

Процес розвитку інформаційного та сучасного електронного суспільства, інформатизації усіх його сфер сьогодні стає дуже актуальним. Дослідження проблем формування, закономірностей розвитку та практичне втілення у майбутнє життя інформаційних ресурсів набагато полегшить всі сфери людської діяльності та вплине на плідний розвиток цивілізації в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення тенденцій глобальних змін з метою вироблення відповідних концепцій, які прискорили формування глобального інформаційного ринку, мають багаті традиції в розвитку концепцій постіндустріалізму. Серед іноземних авторів, що займаються цими проблемами, слід зазначити роботи М. Бангеманна, Д. Белла, П. Дракера, Р. Катца, М. Кастельса, Д. Лайона, М. Масуди, М. Маклюэна, Дж. Мартіна, М. Постера, Д. Рисмана, Д. Тапскотта, Х. Шрадера й інших. Сучасні погляди на цю проблематику представлені працями таких вітчизняних дослідників, як : А.Б. Артамонова, С.А. Дятлова, И.Н. Курносова, О.В. Кедровского, Ю.М. Нестерова, Е.И. Орлова, А.В. Петрова, А.И. Ракитова, Г.Л. Смоляна, О.А. Финько, Д.С. Черешкина та ін.

Постановка завдання. Хоча цей об'єкт вивчається лише декілька десятиріч, вже напрацьовано багато відповідної літератури і постійно з'являються нові наукові праці. Але процес формування і розвитку інформаційного сектору відбувається настільки швидко, що в деяких випадках теорія йде паралельно з практикою, а інколи навіть відстає, тому це питання і залишається відкритим та актуальним на сьогоднішній час. Тому цілями даної статті є аналіз та відповідні до нього висновки, стосовно впливу інформації на формування інноваційної економіки майбутнього.